

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ

Δ 62/2022

(Της διαδικασίας του άρθρου 2, παρ. 2, περ. γ' (δδ) Ν. 4013/2011)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα, σήμερα, την 4η Αυγούστου του έτους δύο χιλιάδες είκοσι δύο (2022) ημέρα Πέμπτη και ώρα 09:30 π.μ. στα επί της οδού Κεφαλληνίας 45 και Κορνά Τράκα γραφεία της, συνήλθε η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ σε συνεδρίαση μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

- 1. Πρόεδρος:** Γεώργιος Καταπόδης
- 2. Μέλη:** Δημήτριος Σταθακόπουλος (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Μαρία Στυλιανίδη (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Κωνσταντίνος Βαρδακαστάνης (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Γραμματέας: Αθανάσιος Λαμπράκης, Π.Ε. Διοικητικού – Οικονομικού.

Εισηγήτρια: Καλλιόπη Μήτκα, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, Υπάλληλος Αυτοτελούς Γραφείου Θεσ/νίκης.

Κατά τη διάρκεια της Συνεδρίασης, παρέστησαν, η εισηγήτρια, Καλλιόπη Μήτκα (μέσω τηλεδιάσκεψης) και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Ελέγχου της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., Μαριλένα Σιδέρη, οι οποίες και αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας και λήψης της απόφασης από τα Μέλη της Αρχής.

Θέμα: Παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής για την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση γ', υποπερίπτωση δδ' του ν. 4013/2011, για την ανάθεση σύμβασης προμήθεια γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό του Δήμου Κορυδαλλού για την περίοδο Αύγουστος 2022 έως και Απρίλιος 2023, ποσού ευρώ: 134.223,60 χωρίς ΦΠΑ 13% κατ' άρθρο 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (κατεπείγουσα ανάγκη).

I. Ο Δήμος Κορυδαλλού με το με αριθμ. πρωτ. 12738/11.7.2022 αίτημά του που υποβλήθηκε στην Αρχή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (Α.Π. εισερχ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 3778/11.7.2022), μετά των συνημμένων σε αυτό εγγράφων, αιτήθηκε την παροχή σύμφωνης γνώμης της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ (εφεξής και Αρχή), κατ' άρθρο 2, παρ. 2 περίπτωση γ', υποπερίπτωση δδ' του ν. 4013/2011, προκειμένου να προσφύγει στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, κατ' άρθρο 32 παρ. 2 περ. γ ν. 4412/2016, για λόγους που άπτονται κατεπείγουσας ανάγκης, προς τον σκοπό ανάθεσης σύμβασης με αντικείμενο την προμήθεια γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό του Δήμου Κορυδαλλού για την περίοδο Αύγουστος 2022 έως και Απρίλιος 2023, ποσού ευρώ: 134.223,60 χωρίς ΦΠΑ 13%.

II. ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

1. Από τη μελέτη των στοιχείων και εγγράφων του φακέλου της υπόθεσης προκύπτουν τα ακόλουθα:

1.1. Με την υπ' αριθμ. 8764/2021 διακήρυξη ο Δήμος Κορυδαλλού προκήρυξε ανοιχτό διεθνή ηλεκτρονικό διαγωνισμό, άνω των ορίων, προμήθειας τροφίμων και προμήθειας γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό του Δήμου για τα έτη 2022 & 2023 προϋπολογισμού 1.074.984,32 € χωρίς ΦΠΑ (1.214.732,31€ με ΦΠΑ). Η προκήρυξη δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 28/5/2021, δημοσιεύθηκε στον ημερήσιο τύπο, στο πρόγραμμα διαύγεια, στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. (ΑΔΑΜ: 21PROC008702431), στην διαδικτυακή πύλη του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. με αρ. συστήματος 133782, 133836 & 133862 καθώς και στην ιστοσελίδα του Δήμου Κορυδαλλού με ημερομηνία έναρξης υποβολής των προσφορών την 3/6/2021, λήξης την 5/7/2021 (ώρα 11.00) και ημερομηνία αποσφράγισης την 9/7/2021. Ως κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης ορίστηκε η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής ή εκπτώσεως.

1.2. Μετά από πλήθος ερωτημάτων οικονομικών φορέων περί ασαφειών η Οικονομική Επιτροπή με την υπ' αριθμ. 211/7.7.2021 απόφασή της (ΑΔΑ: 66ΖΣΩΛΩ-ΥΒ6) ακύρωσε, μετά από εισήγηση του αρμόδιου γνωμοδοτικού οργάνου τον εν λόγω διαγωνισμό (βλ. υπ' αριθμ. 12738/1.7.2022 έγγραφο του Δήμου Κορυδαλλού).

1.3. Στη συνέχεια με την υπ' αριθμ. 14645/02-09-2021 απόφαση του Δημάρχου Κορυδαλλού η οποία αφορά την προμήθεια τροφίμων και την προμήθεια γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό του Δήμου για τα έτη 2022 (Β-Γ-Δ ΤΡΙΜΗΝΟΥ) & 2023 προκηρύχθηκε νέος ανοιχτός, ηλεκτρονικός διαγωνισμός για τα έτη 2022 (Β-Γ-Δ ΤΡΙΜΗΝΟΥ) & 2023 προϋπολογισμού 982.700,67 € χωρίς ΦΠΑ (1.110.451,76€ με ΦΠΑ). Η υπ' αριθμ. 15664/2021 διακήρυξη δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 15.9.2021, στον ημερήσιο τύπο, στο πρόγραμμα διαύγεια, στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ, στην διαδικτυακή πύλη του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. με αρ. συστήματος 139843 καθώς και στην ιστοσελίδα του Δήμου Κορυδαλλού με ημερομηνία έναρξης υποβολής των προσφορών την 15.9.2021 λήξης υποβολής προσφορών την 26/10/2021 (ώρα 11.00), και ημερομηνία αποσφράγισης την 01/11/2021. Η προκήρυξη περιλαμβάνει επτά ομάδες προϊόντων και συγκεκριμένα την ομάδα Α (Αρτοποιία & Ζαχαροπλαστική), την ομάδα Β

(Κατεψυγμένα Προϊόντα), την ομάδα Γ (Είδη Κρεοπωλείου), την ομάδα Δ (είδη Οπωροπωλείου), την ομάδα Ε (είδη Παντοπωλείου), την ομάδα ΣΤ (Ελαιόλαδο) και την ομάδα Ζ (Γάλα Εργαζομένων), με επιμέρους υπο-ομάδες. Ορίστηκε ότι προσφορές γίνονται δεκτές για μία ή περισσότερες ομάδες, αλλά η προσφορά για κάθε ομάδα πρέπει να περιλαμβάνει το σύνολο των υπό-ομάδων. Ως κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης ορίστηκε η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής.

1.4. Με την υπ' αριθμ. 388/2021 απόφαση της η Οικονομική Επιτροπή του Δήμου Κορυδαλλού αποφάσισε τα παρακάτω εκτιθέμενα:

«Να κατακυρωθεί η «Προμήθεια τροφίμων και η προμήθεια γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό του Δήμου για τα έτη 2022 (Β-Γ-Δ ΤΡΙΜΗΝΟΥ) & 2023», στις κάτωθι εταιρείες, επειδή τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, τα οποία προσκομίστηκαν ήταν πλήρη, σε ισχύ και απολύτως σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης.

Αναλυτικά, ανά ομάδα τα ποσά κατακύρωσης είναι τα κάτωθι:

«.....»ΟΜΑΔΑ Β' ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ (Προϋπολογιζόμενη δαπάνη: 76.809,49€ με ποσό κατακύρωσης 56.160,790€).

ΟΜΑΔΑ Γ' ΕΙΔΗ ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟΥ (Προϋπολογιζόμενη δαπάνη: 229.118,10€ με ποσό κατακύρωσης 164.928,594 €).

ΟΜΑΔΑ Δ' ΕΙΔΗ ΟΠΩΡΟΠΩΛΕΙΟΥ (Προϋπολογιζόμενη δαπάνη: 68.285,13€ με ποσό Κατακύρωσης 52.298,013€).

ΟΜΑΔΑ Ε' ΕΙΔΗ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΥ (Προϋπολογιζόμενη δαπάνη: 355.672,30€ με ποσό Κατακύρωσης 190.866,10€).

«.....» ΟΜΑΔΑ ΣΤ' ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ (Προϋπολογιζόμενη δαπάνη: 83.648,25€ με ποσό Κατακύρωσης 62.736,188€).

«.....» ΟΜΑΔΑ Ζ' ΓΑΛΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (Προϋπολογιζόμενη δαπάνη: 214.495,81€ με ποσό Κατακύρωσης 161.846,84€).

1.5. Κατά της ως άνω αποφάσεως και της υπ' αριθμ. 19/2022 αποφάσεως, επίσης, της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου Κορυδαλλού ασκήθηκαν 3 προδικαστικές προσφυγές, η ΓΑΚ 242/15.2.2022, η ΓΑΚ 243/15.2.2022 και η ΓΑΚ 245/15.2.2022 ενώπιον της ΑΕΠΠ, οι οποίες συνεξετάσθηκαν κι επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση υπ' αριθμ. 489, 490, 491/2022. Η απόφαση αυτή «ακυρώνει τις με αρ. 388/2021 και 19/2022 αποφάσεις της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας, καθ' ο μέρος στην ΟΜΑΔΑ Γ (είδη κρεοπωλείου) έκριναν αποδεκτές τις προσφορές του πρώτου [.....] παρεμβαίνοντα και του οικονομικού φορέα «.....» και ανέδειξαν προσωρινό και οριστικό ανάδοχο τον πρώτο παρεμβαίνοντα [.....] , καθ' ο μέρος στην ΟΜΑΔΑ Ε [είδη Παντοπωλείου] έκριναν αποδεκτές τις προσφορές του τρίτου προσφεύγοντα [.....] , του πρώτου παρεμβαίνοντα [.....] και των οικονομικών φορέων «..... » και «.....» και ανέδειξαν προσωρινό και οριστικό ανάδοχο τον πρώτο

παρεμβαίνοντα [.....] και, τέλος, καθ' ο μέρος στην ΟΜΑΔΑ Ζ [ΓΑΛΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ] έκριναν αποδεκτή την προσφορά του δεύτερου παρεμβαίνοντα [.....] και ανέδειξαν αυτόν προσωρινό ανάδοχο.

1.6. Στην συνέχεια κατά της ως άνω απόφασης της ΑΕΠΠ η εταιρεία «.....» άσκησε στις 15.4.2022 την με αριθμ. κατάθ. ΑΚ137/15.4.2022 αίτηση ακυρώσεως/αναστολής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά, το οποίο με πράξη της Προέδρου του στις 10/5/2022 παρέπεμψε λόγω αναρμοδιότητας την υπόθεση για περαιτέρω εκδίκαση στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών. Σύμφωνα με ενημέρωση της αναθέτουσας αρχής στο με αριθμ. πρωτ. 12738/2022 και των συνημμένων σε αυτό εγγράφων η συζήτηση της υπόθεσης προσδιορίστηκε αρχικά για τη δικάσιμο της 10.6.2022 και μετά από αναβολή στις 14.10.2022.

1.7. Στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ των δύο προαναφερόμενων διαγωνισμών και προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες μεταξύ άλλων και για την ομάδα Ζ (ΓΑΛΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ) στην οποία αφορά το υπό εξέταση αίτημα της αναθέτουσας αρχής «αποφασίσθηκε οι ανάγκες του 1ου Τριμήνου του έτους 2022 να καλυφθούν κάνοντας χρήση της παρέκκλισης της παρ. 10 του άρθ. 6 του ν. 4412/2016 και της Κατευθυντήριας Οδηγίας 25». Συγκεκριμένα καταρτίσθηκε η υπ'αριθμ. 22880/2021 σύμβαση (ΑΔΑΜ: 21ΣΥΜΝ009870013) για τους μήνες (Ιανουάριος-Μάρτιος 2022) Συνολικής αξίας 26.956,79€ χωρίς ΦΠΑ.

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο με αριθμ. πρωτ. 12738/11.7.2022 έγγραφο της αναθέτουσας αρχής: «Για τις ομάδες/τμήματα του Διαγωνισμού για τα οποία υποβλήθηκαν προσφυγές και που προφανώς δεν είχαν συμβασιοποιηθεί έως την 31/3/2022, ημερομηνία λήξης των συμβάσεων που συνήφθησαν κάνοντας χρήση της παρέκκλισης, συνήφθησαν νέες συμβάσεις για τις ομάδες αυτές κάνοντας χρήση της διαπραγμάτευσης του άρθρου 32 παρ. 2 γ του ν. 4412/2016 λόγω κατεπείγοντος, με τις συμβάσεις αυτές να λύονται αυτοδικαίως με την συμβασιοποίηση των εκάστοτε τμημάτων του διαγωνισμού χωρίς να χρειάζεται η αναθέτουσα αρχή να εξαντλήσει την διάρκεια της σύμβασης ή τις ποσότητες. Λόγω του γεγονότος ότι το άθροισμα των συμβάσεων που συνήφθησαν το οικονομικό έτος 2022 ήταν χαμηλότερο των κατώτατων ορίων του άρθρου 5 του ν. 4412/2016 δεν ενέπιπτε στην αρμοδιότητα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ περί παροχής σύμφωνης γνώμης σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση γ, υποπερίπτωση δδ' του ν. 4013/2011 για την ανάθεση των συμβάσεων που συνήφθησαν κάνοντας χρήση του άρθρου 32 του ν. 4412/2016.

Συγκεκριμένα συνήφθησαν οι εξής συμβάσεις:

.....

Υπ' αριθμ. 6642/2022 σύμβαση (ΑΔΑΜ: 22ΣΥΜΝ010374691) Ομάδα Ζ (Γάλα για το εργατοτεχνικό προσωπικό) (Απρίλιος-Ιούλιος 2022) Συνολικής αξίας 53.912,49 χωρίς ΦΠΑ.

Το τετράμηνο διάρκειας των συμβάσεων που συνήφθησαν κάνοντας χρήση του άρθρου 32 ν. 4412/2016 λόγω κατεπείγοντος, υπολογίστηκε έχοντας υπόψη και τις πιθανές

αιτήσεις αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης των αποφάσεων της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ [πρώην Α.Ε.Π.Π.] στο Διοικητικό Εφετείο από τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς.

Η ομάδα του διαγωνισμού που κατέστη άγονη (Ομάδα Α Αρτοποιία & Ζαχαροπλαστικής) επαναπροκηρύχθηκε μετά την διενέργεια των ανωτέρω διαπραγματεύσεων με την υπ'αριθμ.: 6432/2022 Διακήρυξη (ΑΔΑΜ: 22 PROCO10356606)

Η εκτιμώμενη αξία της εν λόγω σύμβασης ανέρχεται στο ποσό των 132.223,60 € ευρώ (χωρίς ΦΠΑ).

1.8. Ως προς τη «θεμελίωση του αιτήματος για την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση ....» επικαλείται η αναθέτουσα αρχή ότι «Υπάρχει εξαιρετικά επείγουσα ανάγκη σύναψης νέας σύμβασης καθώς η σύμβαση που είναι σε ισχύ για την προμήθεια γάλακτος λήγει την 31/7/2022 και έως τότε δεν έχει συμβασιοποιηθεί το συγκεκριμένο τμήμα του εν εξελίξει διαγωνισμού για την προμήθεια γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό του Δήμου για τα έτη 2022 (Β-Γ-Δ ΤΡΙΜΗΝΟ) & 2023....».

III. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 21 παρ. 2 περ. α' και β' του ν. 4441/2016, οι αποφάσεις των αναθετουσών Αρχών που αφορούν την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με την περίπτωση β' της παρ. 2 του άρθρου 26 και τα άρθρα 32 και 269 του ν. 4412/2016, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής, εφόσον οι συμβάσεις αυτές εμπίπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 2014/24/EK και 2014/25/EK, οι οποίες ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με το ν. 4412/2016. Κατά την άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας η Αρχή λαμβάνει υπόψη τις γενικές αρχές του ενωσιακού και εθνικού δικαίου. Η εν λόγω αρμοδιότητα ασκείται μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης στην Αρχή, συνοδευόμενου από όλα τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται, κατά περίπτωση, η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής.

3. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 «Ορισμοί» ν. 4412/2016 :

«1. Για τους σκοπούς του παρόντος εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

1) α) ως «αναθέτουσες αρχές» νοούνται το κράτος, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή οι ενώσεις μιας ή περισσότερων από αυτές τις αρχές ή ενός ή περισσότερων από αυτούς τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου και οι αναθέτουσες αρχές κατά την έννοια του άρθρου 223 [...]

3) ως «μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές» νοούνται όλες οι αναθέτουσες αρχές που δεν είναι κεντρικές κυβερνητικές αρχές [...]

5) ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή

περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την εκπόνηση μελετών, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, [...]

28) ως «δημόσιες συμβάσεις άνω των ορίων» και ως «συμβάσεις άνω των ορίων» νοούνται οι δημόσιες συμβάσεις και οι συμβάσεις κατά την έννοια της διάταξης της περίπτωσης 5 της παρούσας παραγράφου που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 7 έως 17 και 237 έως 252, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση προς ή ανώτερη από τα όρια της διάταξης των άρθρων 5 και 235, αντίστοιχα, όπως ισχύουν κάθε φορά [...]

4. Η διάταξη του άρθρου 5 (“Κατώτατα όρια (άρθρο 4 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2170)”) του ίδιου ως άνω νόμου ορίζει ότι:

“Η διάταξη του άρθρου 5 (“Κατώτατα όρια (άρθρο 4 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2170)”) του ίδιου ως άνω νόμου ορίζει ότι: «Ως κατώτατα όρια, σε συνάρτηση προς την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, εκτός Φ.Π.Α., ορίζονται τα ακόλουθα: ...β) 135.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από κεντρικές κυβερνητικές αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. [...]. β) 209.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. [...]. Τα κατώτατα όρια που καθορίζονται στις άνω περιπτώσεις α’, β’, και γ’ ισχύουν, εφόσον δεν έχουν αναθεωρηθεί, σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ».

Συναφώς επισημαίνεται ότι, με βάση τις σχετικές διατάξεις του Κανονισμού 2021/1952 της Επιτροπής της 10ης Νοεμβρίου 2021 “για την τροποποίηση της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τα κατώτατα όρια εφαρμογής για τις συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών, έργων, και τους διαγωνισμούς μελετών”, τα ανωτέρω χρηματικά όρια των 135.000€ και 209.000€ του αρθ. 5 του ν. 4412/2016, έχουν τροποποιηθεί από 1.1.2022 στο ποσό των 140.000€ και 215.000€ αντίστοιχα και αφορούν τα έτη 2022-2023.

5. Στις διατάξεις του άρθρου 6 (“Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (άρθρο 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)”) του ίδιου ως άνω νόμου προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

“1. Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, χωρίς ΦΠΑ, όπως εκτιμάται από την αναθέτουσα αρχή, συμπεριλαμβανομένου κάθε τυχόν δικαιώματος προαίρεσης ή τυχόν παρατάσεων της σύμβασης, όπως ορίζουν ρητά τα έγγραφα της σύμβασης. [...]

3. Η επιλογή της χρησιμοποιούμενης μεθόδου για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης δεν γίνεται με σκοπό την αποφυγή της εφαρμογής οποιασδήποτε διάταξης του παρόντος νόμου. Η σύμβαση δεν κατατέμνεται κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η

εφαρμογή οποιασδήποτε διάταξης του παρόντος νόμου, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

4. Η εκτιμωμένη αξία ισχύει τη στιγμή της αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού ή, στις περιπτώσεις όπου δεν προβλέπεται προκήρυξη διαγωνισμού, τη στιγμή που η αναθέτουσα αρχή εκκινεί τη διαδικασία σύναψης σύμβασης, για παράδειγμα ερχόμενη σε επαφή με οικονομικούς φορείς για τους σκοπούς της σύναψης της σύμβασης, όπου ενδείκνυται κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στο άρθρο 61. [...]

8. Όταν προτεινόμενο έργο ή προτεινόμενη παροχή υπηρεσιών μπορεί να οδηγήσει σε ανάθεση συμβάσεων υπό τη μορφή χωριστών τμημάτων, λαμβάνεται υπόψη η συνολική εκτιμώμενη αξία όλων αυτών των τμημάτων. Όταν η συνολική αξία των τμημάτων ισούται ή υπερβαίνει το κατώτατο όριο που προβλέπεται στο άρθρο 5, το παρόν Βιβλίο (άρθρα 3 έως 221) εφαρμόζεται στην ανάθεση κάθε τμήματος. [...]

10. Κατά παρέκκλιση από τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 8 και 9, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν συμβάσεις για μεμονωμένα τμήματα κατά τις διατάξεις του παρόντος Βιβλίου, λαμβάνοντας υπόψη την εκτιμώμενη αξία μόνο του τμήματος, εφόσον αυτή, χωρίς ΦΠΑ, είναι μικρότερη από 80.000 ευρώ για προμήθειες ή υπηρεσίες ή από 1.000.000 ευρώ για έργα. Πάντως, η συνολική αξία των τμημάτων που ανατίθενται με αυτόν τον τρόπο, δεν υπερβαίνει το 20 % της συνολικής αξίας όλων των τμημάτων στις οποίες έχει διαιρεθεί το προτεινόμενο έργο, η προτεινόμενη απόκτηση ομοιογενών αγαθών ή η προτεινόμενη παροχή υπηρεσιών. [...]

11. Όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών οι οποίες έχουν περιοδικό χαρακτήρα ή οι οποίες προβλέπεται να ανανεωθούν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης:

α) είτε η συνολική πραγματική αξία των διαδοχικών συμβάσεων του ίδιου τύπου οι οποίες συνήφθησαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο ή οικονομικό έτος, αναπροσαρμοσμένη, ει δυνατόν, προκειμένου να ληφθούν υπόψη ενδεχόμενες μεταβολές ως προς τις ποσότητες ή την αξία τους κατά τους δώδεκα μήνες που έπονται της αρχικής σύμβασης·

β) είτε η εκτιμώμενη συνολική αξία των διαδοχικών συμβάσεων που συνήφθησαν κατά το δωδεκάμηνο που έπεται της πρώτης παράδοσης ή κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, εφόσον αυτό υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες.[...]”

6. Στη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, η οποία ενσωματώνει στο εθνικό δίκαιο την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, προβλέπεται ότι:

“2. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις: [...] γ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για

την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη".

7. Στις διατάξεις του άρθρου 364 του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι:

1. Η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής και η άσκησή της κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης επί ποινή ακυρότητας, η οποία διαπιστώνεται με απόφαση της ΑΕΠΠ μετά από άσκηση προσφυγής, σύμφωνα με το άρθρο 368. Κατά τα λοιπά, η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής δεν κωλύει την πρόοδο της διαγωνιστικής διαδικασίας, με την επιφύλαξη των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 366.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν δεν απαιτείται προηγούμενη δημοσίευση της προκήρυξης,

β) αν υποβλήθηκε μόνο μία (1) προσφορά και δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι και

γ) εφόσον πρόκειται για εκτελεστική σύμβαση συμφωνίας - πλαίσιο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 39, ή για σύμβαση που συνάπτεται στο πλαίσιο Δυναμικού Συστήματος Αγορών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 33 και 270».

8. Στις διατάξεις του άρθρου 365 παρ. 4 του ν. 4412/2016 προβλέπεται ότι:

«Με πράξη του προεδρεύοντος του κλιμακίου ορίζεται η ημέρα και η ώρα εξέτασης της προσφυγής, η οποία δεν μπορεί να απέχει περισσότερο από σαράντα (40) ημέρες από την ημερομηνία κατάθεσής της. Η πράξη αυτή κοινοποιείται το αργότερο δέκα (10) ημέρες πριν από την εξέταση της προσφυγής στον προσφεύγοντα, στην αναθέτουσα αρχή κατά της οποίας ασκείται η προσφυγή και σε εκείνους οι οποίοι έχουν ασκήσει παρέμβαση. Εφόσον ο προσφεύγων ή ο παρεμβαίνων ή η αναθέτουσα αρχή αιτηθούν να αναπτύξουν και προφορικά τους ισχυρισμούς τους επί των λόγων της προδικαστικής προσφυγής, ο προεδρεύων του κλιμακίου με πράξη του δύναται να καλεί σε ακρόαση ενώπιον του κλιμακίου όλους τους ανωτέρω σε ημέρα και ώρα, η οποία δεν μπορεί να είναι αργότερα από την ημέρα και ώρα εξέτασης της προσφυγής. Η κλήση για την ακρόαση κοινοποιείται με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου το αργότερο πέντε (5) ημέρες πριν από την ορισθείσα ακρόαση στον προσφεύγοντα, στην αναθέτουσα αρχή και στον ασκήσαντα παρέμβαση. Ακρόαση δεν πραγματοποιείται κατά τη διαδικασία για τη λήψη ή μη προσωρινών μέτρων»

9. Στις διατάξεις του άρθρου 372 ν. 4412/2016 προβλέπεται ότι:

«Άρθρο 372 Δικαστική προστασία στο πεδίο που προηγείται της σύναψης της σύμβασης»

1. Όποιος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση και υφίσταται ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από ενδεχόμενη παραβίαση της νομοθεσίας περί δημόσιων συμβάσεων, μπορεί, με το ίδιο δικόγραφο, να ασκήσει αίτηση αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης των αποφάσεων της Α.Ε.Π.Π.. Το αυτό ισχύει και σε περίπτωση σιωπηρής

απόρριψης της προδικαστικής προσφυγής. Δικαίωμα άσκησης του ως άνω ένδικου βοηθήματος έχει και η αναθέτουσα αρχή, αν η Α.Ε.Π.Π. κάνει δεκτή την προδικαστική προσφυγή, αλλά και αυτός του οποίου έχει γίνει εν μέρει δεκτή η προδικαστική προσφυγή. Με την απόφαση της Α.Ε.Π.Π. λογίζονται ως συμπροσβαλλόμενες και όλες οι συναφείς προς την εν λόγω απόφαση πράξεις ή παραλείψεις της αναθέτουσας αρχής, εφόσον έχουν εκδοθεί ή συντελεστεί, αντιστοίχως, έως τη συζήτηση της αίτησης. Όταν η Α.Ε.Π.Π. απορρίπτει την προδικαστική προσφυγή, νομιμοποιούνται παθητικώς η Α.Ε.Π.Π. και η αναθέτουσα αρχή. Όταν η Α.Ε.Π.Π. κάνει δεκτή την προδικαστική προσφυγή, νομιμοποιείται παθητικώς μόνο η Α.Ε.Π.Π..

2. Η αίτηση αναστολής και ακύρωσης περιλαμβάνει μόνο αιτιάσεις που είχαν προταθεί με την προδικαστική προσφυγή ή αφορούν στη διαδικασία ενώπιον της Α.Ε.Π.Π. ή το περιεχόμενο των αποφάσεών της. Η αναθέτουσα αρχή, εφόσον ασκήσει την αίτηση της παρ. 1, μπορεί να προβάλει και οψιγενείς ισχυρισμούς αναφορικά με τους επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι καθιστούν αναγκαία την άμεση ανάθεση της σύμβασης.

3. Αρμόδιο για την εκδίκαση των υποθέσεων του παρόντος είναι το Διοικητικό Εφετείο της έδρας της αναθέτουσας αρχής. Κατ' εξαίρεση, διαφορές οι οποίες προκύπτουν κατά την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης έργων ή υπηρεσιών και δημόσιων συμβάσεων, οι οποίες υλοποιούνται ως Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.) σύμφωνα με τον ν. 3389/2005 (Α' 232), εκδικάζονται από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Ομοίως, διαφορές οι οποίες προκύπτουν από την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ, εκδικάζονται από το Συμβούλιο της Επικρατείας.

4. Η αίτηση ασκείται εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση ή την πλήρη γνώση της απόφασης της Α.Ε.Π.Π. ή από την παρέλευση της προθεσμίας για την έκδοση απόφασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 367 περί διαδικασίας λήψης απόφασης και συνεπειών των αποφάσεων της Α.Ε.Π.Π.. Η δικάσιμος για την εκδίκαση της αίτησης ακύρωσης δεν πρέπει να απέχει πέραν των εξήντα (60) ημερών από την κατάθεση του δικογράφου. Ο Πρόεδρος του αρμόδιου Τμήματος ορίζει με πράξη του τον εισηγητή, καθώς και την ημέρα και την ώρα εκδίκασης της αίτησης. Αντίγραφο της αίτησης με κλήση κοινοποιείται με τη φροντίδα του αιτούντος προς την Α.Ε.Π.Π., την αναθέτουσα αρχή, αν δεν έχει ασκήσει αυτή την αίτηση, και προς κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο, την κλήτευση του οποίου διατάσσει με πράξη του ο Πρόεδρος ή ο προεδρεύων του αρμόδιου Δικαστηρίου ή Τμήματος έως την επόμενη ημέρα από την κατάθεση της αίτησης. Ο αιτών υποχρεούται επί ποινή απαραδέκτου του ένδικου βοηθήματος να προβεί στις παραπάνω κοινοποιήσεις εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) ημερών από την έκδοση και την παραλαβή της ως άνω πράξης του Δικαστηρίου. Εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την ως άνω κοινοποίηση της αίτησης κατατίθεται η παρέμβαση και διαβιβάζονται ο φάκελος και οι απόψεις των παθητικώς νομιμοποιούμενων. Εντός της ίδιας προθεσμίας κατατίθενται στο Δικαστήριο και τα στοιχεία που υποστηρίζουν τους ισχυρισμούς των διαδίκων. Επιπρόσθετα, η παρέμβαση κοινοποιείται με επιμέλεια του

παρεμβαίνοντας στα λοιπά μέρη της δίκης εντός δύο (2) ημερών από την κατάθεσή της, αλλιώς λογίζεται ως απαράδεκτη. Το διατακτικό της δικαστικής απόφασης εκδίδεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη συζήτηση της αίτησης της παρ. 1 ή από την προθεσμία για την υποβολή υπομνημάτων.

5.[...]

6. Η προθεσμία για την άσκηση και η άσκηση της αίτησης ενώπιον του Δικαστηρίου της παρ. 3 κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης μέχρι την έκδοση της οριστικής δικαστικής απόφασης, εκτός εάν με την προσωρινή διαταγή της παρ. 7 το αρμόδιο δικαστήριο αποφανθεί διαφορετικά. Επίσης, η προθεσμία για την άσκηση και η άσκηση της αίτησης κωλύουν την πρόοδο της διαδικασίας ανάθεσης για χρονικό διάστημα δεκαπέντε (15) ημερών από την άσκηση της αίτησης, εκτός εάν με την προσωρινή διαταγή της παρ. 7 το αρμόδιο δικαστήριο αποφανθεί διαφορετικά.

7. Μέχρι την παρέλευση της εκ του νόμου αναστολής της προόδου της διαδικασίας κατά την παρ. 6, και εφόσον έχουν γίνει προσηκόντως οι προβλεπόμενες στην παρ. 4 κοινοποιήσεις της αίτησης, ο Πρόεδρος Εφετών του οικείου Διοικητικού Εφετείου ή ο Εφέτης που αυτός ορίζει, καθώς και ο Πρόεδρος ή ο προεδρεύων της Ολομέλειας ή του οικείου σχηματισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας αντίστοιχα, αποφαινόμενοι επί του αιτήματος αναστολής με προσωρινή διαταγή που περιέχει όλως συνοπτική αιτιολογία. Εφόσον κριθεί σκόπιμο, μπορεί να ζητηθεί ακρόαση των μερών με κάθε πρόσφορο τρόπο. Η προσωρινή διαταγή ισχύει μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της αιτήσεως, μπορεί δε να ανακληθεί ή να τροποποιηθεί μέχρι τη συζήτηση της υπόθεσης, μετά από σχετική αίτηση οιοδήποτε των μερών, την οποία ο αιτών κοινοποιεί στους υπόλοιπους διαδίκους ή αυτεπαγγέλτως, με τήρηση της διαδικασίας του παρόντος. Με την ίδια διαδικασία, ύστερα από αίτημα του μέρους που στοιχειοθετεί σχετικό έννομο συμφέρον, μπορεί να αρθεί η εκ του νόμου αναστολή σύναψης της σύμβασης ή/και η εκ του νόμου αναστολή της προόδου της διαδικασίας ανάθεσης σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 6. Στις περιπτώσεις που, λόγω της σπουδαιότητας της υπόθεσης, αυτή παραπέμπεται από την Πενταμελή Σύνθεση στην Επταμελή Σύνθεση ή στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας ή όταν το Διοικητικό Εφετείο αποστέλλει αίτημα για πρότυπη δίκη κατά το άρθρο 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213) ή στην περίπτωση υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων προς το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την παραπεμπτική απόφαση ή με προσωρινή διαταγή κατά τα ανωτέρω διατάσσεται κάθε πρόσφορο μέτρο προσωρινής προστασίας μέχρι την οριστική εκδίκαση της υπόθεσης.

8. Το αίτημα αναστολής γίνεται δεκτό, εφόσον πιθανολογείται σοβαρά η παράβαση κανόνα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του εθνικού δικαίου και η αναστολή είναι αναγκαία για να αρθούν τα δυσμενή από την παράβαση αποτελέσματα ή να αποτραπεί η ζημία των συμφερόντων του αιτούντος. Το αίτημα, όμως, μπορεί να απορριφθεί, αν από τη στάθμιση της βλάβης του αιτούντος, των συμφερόντων τρίτων και επιτακτικών λόγων γενικού δημοσίου συμφέροντος κρίνεται ότι οι αρνητικές συνέπειες από την αποδοχή θα είναι σοβαρότερες από την ωφέλεια του αιτούντος. Το Δικαστήριο διατάζει τα κατάλληλα ασφαλιστικά μέτρα, χωρίς να δεσμεύεται από τις προτάσεις των διαδίκων. Διατάζει ιδίως

την αναστολή ισχύος όρων της διακήρυξης, των τευχών δημοπράτησης και οποιουδήποτε άλλου εγγράφου σχετικού με τη διεξαγωγή του διαγωνισμού, την αναστολή εκτέλεσης οποιασδήποτε πράξης της αναθέτουσας αρχής, την απαγόρευση νομικών ή υλικών ενεργειών, την εκτέλεση των απαραίτητων θετικών πράξεων, όπως τη διατήρηση εγγράφων και άλλων στοιχείων, καθώς και την αναστολή σύναψης της σύμβασης.

9. [...]

10. [...]

11. [...]

12. Με μέριμνα του Προέδρου της, η Α.Ε.Π.Π. οφείλει να συμμορφώνεται δια των αρμοδίων οργάνων της, με τις δικαστικές αποφάσεις που λαμβάνονται δυνάμει του παρόντος, με τις οποίες ακυρώνονται εν όλω ή εν μέρει οι αποφάσεις της. Η συμμόρφωση συντελείται υποχρεωτικά εντός είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της δικαστικής απόφασης από το Δικαστήριο, την αναθέτουσα αρχή ή τα λοιπά διάδικα μέρη. Υποχρέωση συμμόρφωσης προς τις δικαστικές αποφάσεις κατά το μέρος των αρμοδιοτήτων τους έχουν και οι αναθέτουσες αρχές εντός της ίδιας προθεσμίας.

13. Με την επιφύλαξη του παρόντος νόμου, για την εκδίκαση των διαφορών του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται οι διατάξεις του π.δ. 18/1989.

10. Στο άρθρ.34Α παρ. 4, π.δ. 18/1989 όπως ισχύει, ορίζεται ότι:

«4. Υποθέσεις που έχουν εισαχθεί αναρμοδίως μπορούν να παραπέμπονται στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο με πράξη του Προέδρου του Τμήματος είτε με τη διαδικασία της παραγράφου 1. Με την ίδια πράξη παραπέμπεται και η τυχόν εκκρεμής αίτηση αναστολής.»

11. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 11 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.1756/1988 (Α' 35) και οι διατάξεις του οποίου εφαρμόζονται, σύμφωνα με την περίπτωση β' του άρθρου 1 του Κώδικα αυτού, και στα τακτικά δικαστήρια:

«...2. Οι δικαστικές διακοπές αρχίζουν την 1η Ιουλίου και λήγουν στις 15 Σεπτεμβρίου».

12. Στο άρθρ. 142 του ν. 4782/2021 (Α' 36/2021), με τίτλο, «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία» ορίζονται τα παρακάτω:

«Άρθρο 142 - Έναρξη ισχύος Μέρους Α`

1. Η ισχύς των διατάξεων:

α) του άρθρου 4, κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4412/2016,

β) των άρθρων 10, 20 παρ. 4, 34 κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 2 του άρθρου 92 του ν. 4412/2016, 57, 58, 59, 60, 63, 64, 66 έως 79, 82 έως 86, 89 έως 93, 95 έως 98, 100, 131 και 138,

γ) [Καταργείται].

δ) του άρθρου 109, κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 7 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016, αρχίζει από την 1η.9.2021

ε) των άρθρων 55, 108 κατά το μέρος που τροποποιεί την περ. α` της παρ. 11 του άρθρου 221 του ν. 4412/2016, και 134 αρχίζει από την 1η.3.2022.

2. Η ισχύς των άρθρων 3, 6 κατά το μέρος που τροποποιεί τις παρ. 1 και 5 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016 (Α` 147), 7, 8, 9, 11, 12, 13, 42, 49, 62, 65, 80, 81, 87, 88, 94, 99, 101, 108, εκτός της περ. α` της παρ. 11, 121 και 127 αρχίζει από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το άρθρο 42, με το οποίο τροποποιήθηκε το άρθρο 102 του ν. 4412/2016, καταλαμβάνει και εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς, κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του παρόντος, διαγωνιστικές διαδικασίες, εκτός εάν έχει χωρήσει οριστικός αποκλεισμός του οικονομικού φορέα ή έχει εκδοθεί απόφαση αρμοδίου δικαστηρίου, η οποία έχει κρίνει διαφορετικά.

3. Η ισχύς των υπολοίπων άρθρων του παρόντος αρχίζει από την 1η.6.2021, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του. Τα άρθρα 43 και 121 του ν. 4782/2021, με τα οποία τροποποιήθηκαν τα άρθρα 103 και 310, αντίστοιχα, του ν. 4412/2016, εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς, κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος τους (1η.6.2021), διαγωνιστικές διαδικασίες, εκτός εάν έχει χωρήσει οριστικός αποκλεισμός του οικονομικού φορέα ή έχει εκδοθεί απόφαση αρμοδίου δικαστηρίου, η οποία έχει κρίνει διαφορετικά».

13. Στον ν. 4912/2022 (Α' 59/2022), με τίτλο, «Ενιαία Αρχή Δημόσιων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης» και ιδίως στα άρθρα 17, παρ. 1 και 4 και 19 αυτού, όσον αφορά την αρμοδιότητα της Αρχής για την παροχή σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση γ', υποπερίπτωση δδ' του ν. 4013/2011, ορίζεται ότι:

«Άρθρο 17

Μεταβατικές διατάξεις - Μεταφορά αρμοδιοτήτων από την Αρχή του ν. 4013/2011 στην Αρχή του ν. 4412/2016

1. Από την έκδοση της πράξης διορισμού Προέδρου και τουλάχιστον έξι (6) Συμβούλων της Ενιαίας Αρχής Δημόσιων Συμβάσεων του άρθρου 347 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως το άρθρο αυτό αντικαθίσταται με το άρθρο 2 του παρόντος νόμου: (α) η Αρχή του ν. 4013/2011 (Α' 204) καταργείται και το σύνολο των δικαιωμάτων, υποχρεώσεων και εννόμων σχέσεων της, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης του ειδικού τραπεζικού λογαριασμού της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4013/2011, περιέρχεται αυτοδικαίως και χωρίς άλλη διατύπωση στην Αρχή του ν. 4412/2016, (β) δίκες της Αρχής του ν. 4013/2011 συνεχίζονται χωρίς διακοπή από την Αρχή του ν. 4412/2016, η οποία λογίζεται ως καθολικός διάδοχος της Αρχής του ν. 4013/2011, (γ) όλα τα υφιστάμενα ταμειακά υπόλοιπα της Αρχής του ν. 4013/2011 μεταφέρονται στην Αρχή του ν. 4412/2016, η οποία συνεχίζει την εκτέλεση του τρέχοντος προϋπολογισμού. [...]

4. Μέχρι την έκδοση της πράξης διορισμού Προέδρου και τουλάχιστον έξι (6) Συμβούλων της Ενιαίας Αρχής Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ) του άρθρου 347 του ν. 4412/2016, η καταργούμενη Αρχή του ν. 4013/2011 εξακολουθεί να λειτουργεί με τα όργανα διοίκησης της

Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ) που υπηρετούν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος. [...]

Άρθρο 19

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έκδοση Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου με την οποία διορίζονται ο Πρόεδρος και τουλάχιστον έξι (6) Σύμβουλοι της Αρχής, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 348 του ν. 4412/2016 (Α' 147), καταργούνται: (α) τα άρθρα 1 έως 10 του ν. 4013/2011 (Α' 204) για την «Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων» («Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.» ή «Αρχή») και (β) το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016.».

IV. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

14. Το υπό εξέταση αίτημα του Δήμου Κορυδαλλού, που αποτελεί μη Κεντρική Κυβερνητική Αρχή, αφορά σε προσφυγή της εν λόγω αναθέτουσας αρχής στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού για την ανάθεση σύμβασης προμήθειας κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 2 παρ. 1 περ. 9 του ν. 4412/2016.

Η προτεινόμενη, βάσει του εξεταζόμενου αιτήματος, σύμβαση, συνολικής εκτιμώμενης αξίας **εκατόν τριάντα τεσσάρων χιλιάδων διακοσίων είκοσι τριών ευρώ και εξήντα λεπτών (134.223,60 €)** μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, υπολείπεται του ποσού του κατώτατου ορίου της εκτιμώμενης αξίας συμβάσεων προμηθειών που ανατίθενται από μη κεντρικές κυβερνητικές αρχές του άρθρου 5 παρ. β του ν. 4412/2016, ως αυτό ισχύει μετά τη θέση σε ισχύ του σχετικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1952 της Επιτροπής της 10ης Νοεμβρίου 2021 *“για την τροποποίηση της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου»* όσον αφορά τα κατώτατα όρια εφαρμογής για τις συμβάσεις υπηρεσιών ήτοι τις 215.000 €. Ως εκ τούτου, δέον όπως εξετασθεί η αρμοδιότητα της Αρχής, λόγω ποσού, για την έκδοση σύμφωνης γνώμης, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση γ', υποπερίπτωση δδ' του ν. 4013/2011.

Επισημαίνεται σχετικά ότι σύμφωνα με την παρ. 11, του άρθρου 6 του ν. 4412/2016, όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών, οι οποίες έχουν περιοδικό χαρακτήρα ή οι οποίες προβλέπεται να ανανεωθούν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, όπως στην προκειμένη περίπτωση, λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης:

α) είτε η συνολική πραγματική αξία των διαδοχικών συμβάσεων του ίδιου τύπου οι οποίες συνήφθησαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο ή οικονομικό έτος, αναπροσαρμοσμένη, ει δυνατόν, προκειμένου να ληφθούν υπόψη ενδεχόμενες μεταβολές ως προς τις ποσότητες ή την αξία τους κατά τους δώδεκα μήνες που έπονται της αρχικής σύμβασης·

β) είτε η εκτιμώμενη συνολική αξία των διαδοχικών συμβάσεων που συνήφθησαν κατά το δωδεκάμηνο που έπεται της πρώτης παράδοσης ή κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, εφόσον αυτό υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες.

15. Σύμφωνα με τα υποβληθέντα στοιχεία του φακέλου του υπό εξέταση αιτήματος διαπραγμάτευσης, προκύπτουν τα εξής:

Ο αιτούμενος προϋπολογισμός, με βάση τα διαλαμβανόμενα στο αίτημα, προέκυψε βάσει του προκηρυχθέντος ανοιχτού διαγωνισμού άνω των ορίων, η συνολική προϋπολογιζόμενη δαπάνη του οποίου ανερχόταν στο ποσό των **982.700,67€** μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ για τα έτη **2022-23**, δεδομένου ότι αφορά σε μέρος αυτού και ειδικότερα στην Ομάδα Ζ «ΓΑΛΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ» (βλ. ανωτέρω Ιστορικό, υπό II. 3).

Εκ των ανωτέρω και βάσει των στοιχείων που έθεσε υπόψη της Αρχής η αναθέτουσα με το υπ' αριθμ. 12738/2022 έγγραφό της, προκύπτει ότι για το έτος 2022 η συνολική εκτιμώμενη αξία των συμβάσεων ιδίου τύπου της αναθέτουσας αρχής θα ανέλθει σε ποσό που υπερβαίνει το κατώτατο όριο του άρθρου 5 παρ. β του ν. 4412/2016 (βλ. ανωτέρω, Ιστορικό υπό II.3) κι, ως εκ τούτου, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής για την παροχή της σύμφωνης γνώμης της κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει.

16. Εν προκειμένω, η νομική βάση για την υποβολή του αιτήματος της αναθέτουσας αρχής είναι η διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (κατεπίγον), καθώς αυτήν επικαλείται ρητά ο φορέας.

17. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 26 και 32 του ν. 4412/2016 περιπτώσεις με τα οποία μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο τα άρθρα 26 και 32 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, αντίστοιχα (πρβλ. άρθρα 24 και 25 π.δ. 60/2007 και άρθρα 30 και 31 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ, αντίστοιχα, και βλ. σχετικώς ΔΕΚ - ΔΕΕ, αποφάσεις της 8ης Απριλίου 2008, C 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψη 56, της 23ης Απριλίου 2009, C-292/07, Επιτροπή κατά Βελγίου, EU:C:2009:246, σκέψεις 105-106, της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, C-19/13, Ministero dell' Interno κατά Fastweb SpA και Telecom Italia SpA, EU:C:2014:2194, σκέψη 49, της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, C -549/14, Finn Frogne A/S κατά Rigspolitiet ved Center for Beredskabskommunikation, EU:C:2016:634, σκέψη 35). Συναφώς επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω διατάξεις στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζομένων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συστατικής ερμηνείας, το δε βάρος αποδείξεως περί του ότι συντρέχουν όντως οι έκτακτες περιστάσεις που δικαιολογούν την απόκλιση το φέρει αυτός που τις επικαλείται (βλ. υπό το πνεύμα αυτό ΔΕΚ - ΔΕΕ, αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 1987, C-199/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1987, σ. 1039, σκέψη 14, της 18ης Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28ης Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας,

Συλλ. 1996, σ. Ι-1949, της 10ης Απριλίου 2003, C-20/01 και C-28/01, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 2003, Ι-360, σκέψη 58, της 14ης Σεπτεμβρίου 2004, C-385/02, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2004, σ. Ι-8121, σκέψη 19, της 14ης Οκτωβρίου 2004, C-340/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλ. 2004, Ι-9845, σκέψη 38, και της 2ας Ιουνίου 2005, C-394/02, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλ. 2005, Ι-4713, σκέψη 33, της 8ης Απριλίου 2008, C- 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, Ι-2173, σκέψεις 57-58, της 27ης Οκτωβρίου 2011, C - 601/10, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, Συλλ. 2011, Ι-00163, σκέψη 32).

18. Καταρχήν, πρέπει να διερευνηθεί εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του επικαλούμενου στο αίτημα της Αναθέτουσας Αρχής άρθρου 32, παράγραφος 2, περίπτωση γ' του ν. 4412/2016. Ειδικότερα, ως προς την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου,-η εφαρμογή της τελευταίας εξαρτάται από τη συνδρομή πέντε σωρευτικών προϋποθέσεων.

19. (α) Συγκεκριμένα, προϋποθέτει:

i) την ύπαρξη κατεπείγουσας ανάγκης που δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που επιτάσσουν άλλες διαδικασίες,

ii) την ύπαρξη απρόβλεπτης περίπτωσης,

iii) την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της απρόβλεπτης περίπτωσης και της κατεπείγουσας ανάγκης που ανακύπτει,

iv) οι περιστάσεις που επικαλούνται οι Αναθέτουσες Αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη, και τέλος,

v) την ανάθεση της εν λόγω σύμβασης στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο.

(β) Ως απρόβλεπτες περιστάσεις νοούνται γεγονότα που υπερβαίνουν κατά πολύ τον συνήθη ρου του οικονομικού και κοινωνικού βίου, όπως λ.χ. οι θεομηνίες (πλημμύρες, σεισμοί κλπ.), οι οποίες καθιστούν κατεπειγόντως απαραίτητη την παράδοση διαφόρων προμηθειών στους πληγέντες.

(γ) Γίνεται περαιτέρω δεκτό, σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ότι, κατά την έννοια της διάταξης της υποπερίπτωσης γ' της περίπτωσης 1 του άρθρου 25 του Π.Δ. 60/2007 και πλέον άρθρο 32, παράγραφος 2, περίπτωση γ' του Ν. 4412/2016, η Αναθέτουσα Αρχή έχει μεν ευχέρεια, κατ' απόκλιση από το γενικό κανόνα διενέργειας ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού, να συνάπτει δημόσια σύμβαση με προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης, μόνον όμως εφόσον συντρέχουν οι προς τούτο νόμιμες προϋποθέσεις, ήτοι κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε γεγονότα απρόβλεπτα και μη απορρέοντα από δική της ευθύνη. Η σχετική απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής πρέπει να φέρει πλήρη και ειδική αιτιολογία, αναφερόμενη στους λόγους για τους οποίους αποφασίζεται η προσφυγή στην εν λόγω εξαιρετική διαδικασία (βλ. χαρακτηριστικά ΣτΕ 1747/2011). Επιπλέον, αντίστοιχη άποψη έχει υιοθετήσει και το Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο δέχεται ότι απρόβλεπτες περιστάσεις είναι τα γεγονότα που δεν μπορούν

αντικειμενικά με βάση τα διδάγματα της ανθρώπινης πείρας και λογικής να προβλεφθούν, είναι δε ανεξάρτητα της βούλησης της Αναθέτουσας Αρχής και δεν πρέπει να απορρέουν από έλλειψη προγραμματισμού και επιμέλειας της Αναθέτουσας Αρχής (βλ. ενδεικτικά πράξεις ΕΣ 91, 105, 171, 191, 200, 205 και 214/2007, 15 και 74/2008). Σημειώνεται περαιτέρω η κρίση του Ελεγκτικού Συνεδρίου ότι γεγονότα, όπως η προσεχής λήξη ισχύος των συμβάσεων υπηρεσιών, ή η ανάγκη παροχής των σχετικών υπηρεσιών για την εύρυθμη λειτουργία του φορέα δεν μπορούν να χαρακτηριστούν απρόβλεπτες περιστάσεις (βλ. ενδεικτικά ΕΣ Τμ. VI 93/2011, 91/2007, Κλ. Ζ 264/2010, Κλ. ΣΤ 205/2007, Τμ. VI 58/2005, 91/2007, 19/2009).

20. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αν δεν πληρούνται μία από τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις ως προς το κατεπείγον, δεν δικαιολογείται η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης (βλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 2ας Αυγούστου 1993, C-107/92, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 12, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 14).

21. Εν προκειμένω, ο Δήμος Κορυδαλλού αιτείται την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, προκειμένου να καλυφθεί η ανάγκη για προμήθεια γάλακτος του εργατοτεχνικού προσωπικού χρονικής διάρκειας εννέα (9) μηνών, προϋπολογισθείσας δαπάνης **134.223,60€** μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 13%, λόγω κατεπείγουσας ανάγκης, όπως ρητώς μνημονεύεται στο σχετικό αίτημα (βλ. υπό II).

22. Από τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης και αξιολογώντας τη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής των ανωτέρω διατάξεων, προκύπτουν τα ακόλουθα:

(i) Ως προς την ύπαρξη κατεπείγουσας ανάγκης που δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που επιτάσσουν άλλες διαδικασίες:

Σύμφωνα με το υπό κρίση αίτημα, η αναθέτουσα αρχή προβάλλει ως κατεπείγουσα ανάγκη μη συμβιβαζόμενη με τις προθεσμίες που επιτάσσουν άλλες διαδικασίες την ανάγκη σύναψης προμήθειας γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό δεδομένου ότι *«...η σύμβαση που είναι σε ισχύ για την προμήθεια γάλακτος λήγει την 31/7/2022 και έως τότε δεν θα έχει συμβασιοποιηθεί το συγκεκριμένο τμήμα του εν εξελίξει διαγωνισμού για την προμήθεια τροφίμων και την προμήθεια γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό του Δήμου για τα έτη 2022 (Β-Γ-Δ ΤΡΙΜΗΝΟ) & 2023».*

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι η ανάγκη ανάθεσης της εν λόγω σύμβασης προμήθειας γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό πράγματι είναι κατεπείγουσα, καθώς η -κατά την ημέρα υποβολής του αιτήματος (11/7/2022) ισχύουσα σύμβαση προμήθειας- έχει ήδη λήξει την 31.7.2022, κρίνεται δε αναγκαία καθώς κατ' επίκληση της αναθέτουσας *«...οι ποσότητες που υπολογίστηκαν για τους μήνες Αύγουστο 2022 έως και Απρίλιο αποτελούν τις απολύτως αναγκαίες ποσότητες καθώς ενώ μεν γίνεται προγραμματισμός για πιθανή νέα αναβολή εκδίκασης της υπόθεσης την 14^η/10/2022, υπάρχει σαφής αναφορά μέσα στην μελέτη ότι η σύμβαση αυτή όπως και οι προηγούμενες που συνήφθησαν μέσω της διαδικασίας της διαπραγμάτευσης του άρθρου 32 του ν.4412/16 λόγω κατεπείγοντος, θα*

λύονται αυτοδικαίως με την συμβασιοποίηση του εν εξελίξει διαγωνισμού χωρίς η Αναθέτουσα Αρχή να είναι υποχρεωμένη να εξαντλήσει την χρονική διάρκεια της σύμβασης ή τις ποσότητες που προβλέπονται σε αυτήν», ενώ διαφαίνεται ότι στο παρόν χρονικό σημείο δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που θέτουν άλλες τακτικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, έστω και με χρήση συντετμημένων προθεσμιών».

(ii) Ως προς την ύπαρξη απρόβλεπτης περίπτωσης:

Ως απρόβλεπτη περίπτωση, γενεσιουργό της κατεπείγουσας ανάγκης, η αναθέτουσα αρχή με το αίτημά της προτάσσει «...την ματαίωση και επαναπροκήρυξη του αρχικού διαγωνισμού, την καθυστέρηση της εκδίκασης της υπόθεσης και την μεταφορά της στο Εφετείο των Αθηνών από το Εφετείο του Πειραιά, τους τέσσερις (4) μήνες αναβολής εκδίκασης της υπόθεσης στο εφετείο Αθηνών, καθώς και την πολύ πιθανή νέα αναβολή της, είτε λόγω εκλογών είτε για άλλο λόγο».

Αρχικά, επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο εξετάσεως της συνδρομής της κατεπείγουσας ανάγκης προσφυγής σε διαδικασία διαπραγμάτευσης, η οποία οφείλεται σε απρόβλεπτα γεγονότα, έχει κριθεί ότι η τήρηση χρονοβόρων, ενδεχομένως, διαδικασιών διενέργειας διαγωνισμών, εξαιτίας των δημοσιεύσεων ή της υποβολής ενστάσεων, προσφυγών και αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων από τους συμμετέχοντες, δεν συνιστά απρόβλεπτη περίπτωση η οποία να συνδέεται αιτιωδώς με την κατεπείγουσα ανάγκη απευθείας ανάθεσης της σχετικής προμήθειας (βλ. ενδεικτικά πράξεις Τμ. VI Ελ. Συν. 91/2007 και 205/2007 και Τμ. IV 160/2013, 182/2014)). Η ανωτέρω παρατεθείσα πάγια νομολογία, περί μη συνδρομής απρόβλεπτου γεγονότος, συνάδει και με την με αρ. 1747/2011 Απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με την οποία «κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 25 του π.δ 60/2007, δεν συνιστά απρόβλεπτο γεγονός που θα δικαιολογούσε κατ' εξαίρεση, την επιλογή από τη Διοίκηση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση το γεγονός της άσκησης των προβλεπόμενων εκ του νόμου ένδικων μέσων παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας» (σκέψη 7). Αντίστοιχη άποψη έχει υιοθετήσει και η Αρχή σε παλαιότερες αποφάσεις της (βλ. ενδεικτικά Αποφάσεις 1, 25, 30, 49, 73, 93/2014, 159 και 160/2016).

Κατόπιν των ανωτέρω, οι ισχυρισμοί της αιτούσας σχετικά με την πλήρωση της προϋπόθεσης περί ύπαρξης απροβλέπτου περίπτωσης, πρέπει να κριθούν υπό το πρίσμα του κατά πόσον τα επικαλούμενα αποτελούν έκτακτα και ασυνήθιστα γεγονότα, τα οποία αντικειμενικά δεν ήταν σε θέση να προβλεφθούν σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής.

Ως απρόβλεπτη περίπτωση, γενεσιουργό της κατεπείγουσας ανάγκης, η αναθέτουσα αρχή με το αίτημά της προβάλλει την επικαλούμενη υπέρμετρη καθυστέρηση στη σύναψη σύμβασης για την εν λόγω ομάδα Z «ΓΑΛΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ», δεδομένης της ματαίωσης του 1^{ου} διαγωνισμού, της επαναπροκήρυξής του και της μετέπειτα δικαστικής εμπλοκής του 2^{ου} διαγωνισμού, με την καθυστέρηση στην εκδίκαση της υπ' αριθμ. ΑΚ

137/15.4.2022 αιτήσεως αναστολής/ακυρώσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς.

Ειδικότερα ως στοιχείο του απρόβλεπτου επικαλείται η αναθέτουσα αρχή:

«Από καμία επιμελή[ς] Αναθέτουσα Αρχή δεν θα μπορούσε να προβλεφθεί η αναβολή της εκδίκασης για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, πόσο μάλλον, όταν στην παρ.4 του άρθρου 372 του ν.4412/16 αναφέρεται ότι η δικάσιμος για την εκδίκαση της αίτησης ακύρωσης δεν μπορεί να απέχει πέρα των εξήντα (60) ημερών από την κατάθεση του δικογράφου. Με βάση αυτές τις ημερομηνίες είχε γίνει και ο προγραμματισμός αλλά και ο υπολογισμός για το χρονικό διάστημα που απαιτείτο για την συμβασιοποίηση του διαγωνισμού, και γι' αυτό το χρονικό διάστημα είχε υπολογισθεί να υπάρχουν συμβάσεις σε ισχύ για να καλυφθούν οι ανάγκες του Δήμου.

Επιπλέον όπως διαρρέεται από τα ΜΜΕ τον Οκτώβριο του 2022 (ημερομηνία εκδίκασης της αίτησης ακύρωσης) κατά πάσα πιθανότητα θα έχουμε εκλογές με αποτέλεσμα να αναβληθεί εκ νέου η εκδίκαση της υπόθεσης. Προφανώς ούτε η προκήρυξη πρόωρων εκλογών μπορούσε να προβλεφθεί από την Αναθέτουσα Αρχή ούτε μία νέα αναβολή της εκδίκασης για αυτόν τον λόγο, ή άλλον, θα ήταν μέσα στο εύλογο χρονικό διάστημα που θα πρέπει να υπολογίζει η αναθέτουσα αρχή για την συμβασιοποίηση του εν εξελίξει διαγωνισμού.

Δεν είναι δηλαδή, τα σχεδόν 2 χρόνια που θα απαιτηθεί για να συμβασιοποιηθεί ο εν λόγω εν εξελίξει διαγωνισμός, διάστημα το οποίο θα έπρεπε η αναθέτουσα αρχή να προβλέψει, σύμφωνα με τα διδάγματα της ανθρώπινης πείρας και λογικής, καθώς σύμφωνα και με τον παρακάτω πίνακα ο μέσος όρος συμβασιοποίησης των ηλεκτρονικών διαγωνισμών των τελευταίων ετών του Δήμου Κορυδαλλού ανέρχεται στους 6 μήνες»

Στην υπό εξέταση περίπτωση, εκ των διαλαμβανομένων στον υποβληθέντα φάκελο στοιχείων, προκύπτουν τα κάτωθι:

Πράγματι, από τα όσα επικαλείται στο αίτημά της η αναθέτουσα αρχή και από τα κατατεθέντα από αυτή στοιχεία, προκύπτει ότι η συζήτηση της με αριθμ. κατάθεσης ΑΚ 137/2022 αίτησης ακύρωσης/αναστολής του οικονομικού φορέα «ΜΑΝΔΡΕΚΑΣ Α.Ε.» επί της αποφάσεως της ΑΕΠΠ, που κατατέθηκε στις 15/4/2022 ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς, επρόκειτο αρχικά να γίνει –μετά από παραπομπή της με πράξη της Προέδρου του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς που εκδόθηκε στις 10/5/2022– στο Εφετείο Αθηνών στις 10/6/2022, αναβλήθηκε για την 14/10/2022, ήτοι σε 4 μήνες μετά την αρχική δικάσιμο.

Εξεταστέο είναι εάν, οι επικαλούμενες από την αναθέτουσα αρχή περιστάσεις, ως ανωτέρω περιγράφονται, συνιστούν περιστάσεις που μπορεί να θεωρηθεί ότι προκάλεσαν πρόσθετη μη εκτιμώμενη καθυστέρηση στην υπό εξέταση διαγωνιστική διαδικασία και ότι ως εκ τούτου θα μπορούσε να συνεκτιμηθεί η αδυναμία προβλέψεως αυτών από την αναθέτουσα αρχή (πρβλ. ΕΛΣ Τμήμα 35/2008, ΝΣΚ 17/2010 καθώς και Δ 62/2018, Δ 98/2020, Δ 33/2021 σύμφωνα με γνώμες της Αρχής).

Περαιτέρω, ως προς τους ισχυρισμούς της αιτούσας σχετικά με το ότι «...διαρρέεται από τα ΜΜΕ τον Οκτώβριο του 2022 (ημερομηνία εκδίκασης της αίτησης ακυρώσεως) κατά πάσα πιθανότητα θα έχουμε εκλογές...» εκτιμάται ότι πρόκειται για μελλοντικά, αβέβαια γεγονότα τα οποία δεν φαίνεται να συνδέονται αιτιωδώς με την έννοια του απροβλέπτου στην παρούσα περίπτωση.

Αντιθέτως, υπήρξε μια πρόσθετη καθυστέρηση στη διενέργεια του διαγωνισμού δεδομένου ότι κατά παραδοχή της αναθέτουσας αρχής ο διαγωνισμός δημοσιεύθηκε αρχικά στις 28/5/2021 και κατόπιν «...μετά από πλήθος ερωτημάτων οικονομικών φορέων περί ασαφειών στην υπ'αριθμ. 8764/2021 διακήρυξη...η Οικονομική Επιτροπή αποφάσισε μετά από εισήγηση της επιτροπής διενέργειας διαγωνισμών και αξιολόγησης προσφορών την ματαίωση του διαγωνισμού με την υπ'αριθμ. 211/2021 απόφασή της (ΑΔΑ: 66ΖΣΩΛΩ-ΥΒ6). Μετά τις απαραίτητες διορθώσεις και την προσαρμογή της διακήρυξης στις διατάξεις του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με τον 4782/21 που δημοσιεύτηκε στο μεσοδιάστημα, την 10^η/09/2021 απεστάλη εκ νέου η υπ'αριθμ. 15664/2021 διακήρυξη (ΑΔΑΜ: 21PROC009237412), στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (TED)...». Όπως προκύπτει από την αντιπαραβολή των ημερομηνιών προκήρυξης των δύο διαγωνισμών η καθυστέρηση που προέκυψε λόγω των ασαφειών της διακήρυξης ανέρχεται σε πέντε περίπου μήνες.

(iii) Ως προς την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της απρόβλεπτης περίπτωσης και της κατεπείγουσας ανάγκης που ανακύπτει:

Για τη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής της εφαρμοστέας διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, θα πρέπει η κατεπείγουσα ανάγκη που επικαλείται η αναθέτουσα αρχή να οφείλεται σε απρόβλεπτες περιστάσεις, με τις οποίες να τελεί σε αιτιώδη συνάφεια.

Όπως προκύπτει από τα υποβληθέντα στοιχεία, εφόσον ήθελε κριθεί ότι οι ανωτέρω συνιστούν απρόβλεπτες περιστάσεις, η δικαστική εμπλοκή του διενεργηθέντος διαγωνισμού, όπως συσχετίζεται ανωτέρω συνδυαζόμενη με την καθυστέρηση στην εκδίκαση της υπόθεσης, τελεί σε αιτιώδη συνάφεια με την αδυναμία της αναθέτουσας αρχής να καλύψει με άλλο τρόπο την κατεπείγουσα, επείγουσα, άμεση και διαρκή ανάγκη προμήθειας γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό του.

(iv) Ως προς το ότι, οι περιστάσεις που επικαλούνται οι Αναθέτουσες Αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη:

Αναφορικά με την εν λόγω προϋπόθεση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής:

Ως προελέχθη, η αναθέτουσα αρχή επικαλείται ως απρόβλεπτη περίπτωση, γενεσιουργό της κατεπείγουσας ανάγκης τη δικαστική εμπλοκή του διενεργηθέντος με την υπ' αριθμ. 15664/2021 διακήρυξη διαγωνισμού (βλ. Ιστορικό, παρ. ΙΙ.3).

Οι προμήθειες γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό μιας Υπηρεσίας αποτελούν

πάγια και διαρκή ανάγκη, επομένως δύναται να προγραμματιστούν σε ετήσια βάση έγκαιρα από την αναθέτουσα αρχή. Ο εκάστοτε φορέας, άλλωστε, οφείλει να προγραμματίζει τις ανάγκες του και να ξεκινά τις κατά περίπτωση νόμιμες διαδικασίες στον κατάλληλο χρόνο, ούτως ώστε να είναι σε θέση να τις περατώσει έγκαιρα (βλ. Πράξη 4/2013 Τμήμα IV Ελ. Συν.)

Εν προκειμένω, σύμφωνα με τα στοιχεία που τέθηκαν υπ' όψιν της Αρχής, η αναθέτουσα αρχή προκήρυξε ανοικτή διαγωνιστική διαδικασία για την κάλυψη των αναγκών της στα τέλη Μαΐου 2021, ήτοι οκτώ (8) περίπου μήνες πριν τη λήξη της ισχύουσας τότε σύμβασης προμήθειας γάλακτος, ενώ ο διαγωνισμός αυτός για λόγους που άπτονται σε δική της ευθύνη ακυρώθηκε και επαναπροκηρύχθηκε τον Σεπτέμβριο του 2021 ήτοι τέσσερις (4) μόλις μήνες πριν τη λήξη της προηγούμενης σύμβασης. Και τούτο, ενώ ήταν σε γνώση της και διέθετε συγκριτικά στοιχεία από την αμέσως προηγούμενης διενεργηθείσα διαγωνιστική διαδικασία για προμήθειες γάλακτος και συγκεκριμένα το διαγωνισμό για τις αντίστοιχες προμήθειες ετών 2020-2021 (διακήρυξη 13675/2019 ΑΔΑΜ 19PROC005165984) που προκηρύχθηκε στις 25.6.2019. Το γεγονός ότι σύμφωνα με τα στοιχεία που επικαλείται η αναθέτουσα στο με αριθμ. πρωτ. 12738/11.7.2022 έγγραφό της άλλοι διαγωνισμοί της ίδιας σχεδόν χρονικής περιόδου κατέληξαν σε σύναψη συμβάσεως μέσα σε διάρκεια 6 μηνών μπορεί να συνεκτιμηθεί αλλά δεν αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την εν λόγω κρίση καθώς δεν αφορά το ίδιο είδος προμηθειών.

Πέραν των προαναφερομένων διαφαίνεται ότι η καθυστέρηση εκ της δικαστικής εμπλοκής δεν ήταν μεν δυνατό να εκτιμηθεί χρονικά, απόλυτα, από την αναθέτουσα αρχή ούτε οφείλεται σε ευθύνη της. Συγκεκριμένα, η παραπομπή της εκδίκασης της υπ' αριθμ. ΑΚ 137/15.4.2022 αίτησης ακύρωσης/αναστολής λόγω αναρμοδιότητας σε άλλο Δικαστήριο προκάλεσε μια πρόσθετη καθυστέρηση 1 μήνα στη διαγωνιστική διαδικασία, ενώ η περαιτέρω καθυστέρηση που θα προκύψει συνδέεται με την αναβολή της εκδίκασης της υπόθεσης ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου και των δικαστικών διακοπών που μεσολαβούν. Ωστόσο, η εν λόγω καθυστέρηση θα πρέπει να εκτιμηθεί συγκριτικά με την καθυστέρηση σχεδόν 5 μηνών που προέκυψε λόγω της ματαιώσεως του αρχικού διαγωνισμού και της επαναπροκήρυξής του με πρωτοβουλία της αναθέτουσας.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη της Αρχής με το υπ' αριθμ. 12738/11.7.2022 έγγραφο της αναθέτουσας, η τελευταία προσέφυγε στην εφαρμογή της παρέκκλισης της παρ. 10 του άρθρου 6 του ν. 4412/2016 (υπό τις προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου) προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες των εν λόγω προμηθειών έως 31/7/2022.

Δεν προκύπτει, ωστόσο, από τα στοιχεία του φακέλου για ποιο λόγο η αναθέτουσα αρχή δεν έκανε χρήση της δυνατότητας χρήσης της συντετμημένης προθεσμίας του άρθρου 27 παρ. 3 του 4412/2016. Συναφώς επισημαίνεται ότι σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 46 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, η οποία αφορά τη διάταξη 27 παρ. 3 της εν λόγω Οδηγίας, όπως αυτή ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με την ταυτάριθμη διάταξη του ν. 4412/2016,

«Θα πρέπει να επιτρέπεται στις αναθέτουσες αρχές να συντομεύουν ορισμένες προθεσμίες που ισχύουν για τις ανοικτές και κλειστές διαδικασίες και για τις ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση, εάν οι προθεσμίες αυτές δεν θα ήταν εφικτό να τηρηθούν λόγω επείγουσας ανάγκης, η οποία πρέπει να αιτιολογείται δεόντως από τις αναθέτουσες αρχές. Θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ότι δεν είναι απαραίτητο να πρόκειται για κατεπείγουσα ανάγκη οφειλομένη σε γεγονότα τα οποία η αναθέτουσα αρχή δεν θα μπορούσε να προβλέψει και για τα οποία δεν ευθύνεται». Προκύπτει, κατά συνέπεια, ότι οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής της εν λόγω διάταξης παρέχουν στις αναθέτουσες αρχές ευελιξία τηρώντας ταυτοχρόνως τα εχέγγυα μιας διαφανούς διαγωνιστικής διαδικασίας κι ως εκ τούτου η χρήση της εν λόγω διάταξης θα πρέπει να προκρίνεται έναντι της εξαιρετικής διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, οι προϋποθέσεις εφαρμογής της οποίας ερμηνεύονται *stricto sensu*.

(ν) Ως προς την ανάθεση της σύμβασης στο απολύτως απαραίτητο μέτρο:

Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο κρίσης της πλήρωσης της συγκεκριμένης περίπτωσης, θα πρέπει να προσδιορίζεται επακριβώς το αναγκαίο μέτρο ανάθεσης της σκοπούμενης σύμβασης. Ως προς τη συγκεκριμένη προϋπόθεση συνδρομής της επικαλούμενης διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, σημειωτέον ότι, όπως έχει σχετικώς κριθεί (βλ. ενδεικτικά 1/2012, 24/2012, 348/2014, 56/2015 Δ75/2019 Γνώμες της Αρχής), λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα της διάταξης, η εφαρμογή της συγκεκριμένης εξαιρετικής διαδικασίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων κατόπιν διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης επιτρέπεται επί τη βάση της προσωρινής και άμεσης κάλυψης των επικαλούμενων κατεπειγουσών και επιτακτικών αναγκών και όχι του συνόλου των παγίων και διαρκών αναγκών της αναθέτουσας αρχής, ενώ για τις ποσότητες που είναι απαραίτητες μετά την περίοδο της προσωρινής κάλυψης της κατεπείγουσας ανάγκης η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να προσφύγει σε ανοιχτή ή κλειστή διαδικασία σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Επομένως, το κατ'επίκληση της ανωτέρω διάταξης του ν. 4412/2016 αίτημα πρέπει να υποβάλλεται στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο και όχι να καλύπτει το σύνολο των αναγκών της αιτούσας αναθέτουσας αρχής, καθώς αυτές μπορούν να καλύπτονται με δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται με τις συνήθεις (ανοικτή ή κλειστή) διαγωνιστικές διαδικασίες ανάθεσης (βλ. ενδεικτικά Δ127/2018, Δ75/2019, Δ84/2019, Δ 33/2021 Γνώμες της Αρχής).

Εν προκειμένω, το υποβληθέν αίτημα αφορά σε σύμβαση προμήθειας γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό χρονικής διάρκειας εννέα (9) μηνών προϋπολογισθείσας δαπάνης 134.223,60€ μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 13%. Σύμφωνα δε με επίκληση της αιτούσας αναθέτουσας αρχής «...οι ποσότητες που υπολογίστηκαν για τους μήνες Αύγουστο 2022 έως και Απρίλιο του 2023 αποτελούν τις απολύτως αναγκαίες ποσότητες καθώς ενώ μεν γίνεται προγραμματισμός για πιθανή νέα αναβολή εκδίκασης της υπόθεσης την 14^η/10/2022, υπάρχει σαφής αναφορά μέσα στην μελέτη ότι η σύμβαση

αυτή όπως και οι προηγούμενες που συνήφθησαν μέσω της διαδικασίας της διαπραγμάτευσης του άρθρου 32 του ν.4412/16 λόγω κατεπείγοντος, θα λύονται αυτοδικαίως με την συμβασιολογία του εν εξελίξει διαγωνισμού χωρίς η Αναθέτουσα Αρχή να είναι υποχρεωμένη να εξαντλήσει την χρονική διάρκεια της σύμβασης ή τις ποσότητες που προβλέπονται σε αυτήν.»

Με βάση, λοιπόν, την ως άνω πρόβλεψη της μελέτης, η αναθέτουσα φαίνεται ότι εναρμονίζεται με την προϋπόθεση της εφαρμοστέας διάταξης σχετικά με την ανάθεση της σύμβασης στο απολύτως απαραίτητο μέτρο.

IV. Συμπέρασμα

Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί του τεθέντος ερωτήματος, η Αρχή ομοφώνως αποφασίζει:

Την μη παροχή σύμφωνης Γνώμης επί του αιτήματος του Δήμου Κορυδαλλού, για την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση γ', υποπερίπτωση δδ' του ν. 4013/2011, για την ανάθεση σύμβασης προμήθεια γάλακτος για το εργατοτεχνικό προσωπικό του αιτούντος Δήμου Κορυδαλλού για την περίοδο Αύγουστος 2022 έως και Απρίλιος 2023, ποσού ευρώ: 134.223,60 χωρίς ΦΠΑ 13% κατ' άρθρο 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (κατεπείγουσα ανάγκη), λόγω μη συνδρομής των υπό του Νόμου τασσομένων προϋποθέσεων .

Αθήνα, 4 Αυγούστου 2022

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Καταπόδης